

HARIDUSMINISTEERIUMI TEATAJA

AMETLIK AJAKIRI

Ilmub tarviduse järgi, umbes 24 vihikut aastas.

Toimetuse asukoht ja aadress: Tallinn, Haridusministeerium (Tõnismägi 11). Telef. 453-49

Nr. 17.

18. augustil 1938.

Nr. 17.

Koolides riigikaitse kasvatuse ja õpetuse korraldamise määrus.

Kontrollassistentidekoolide korraldamise määrus.

Tööstusõpilastekoolide õppetöö korraldamise määrus.

Haridusmin. Kutseoskuse Osakonna 1938 a. 29. juuli ringkiri nr. 453 õppeainete jaotuse ja õppejõudude nädalatundide arvestamise asjas.

Haridusmin. Kooliosakonna 1938. a. 18. augusti ringkiri nr. 3850 õpperaamatute asjas.

AMETLIK OSA.

Koolides riigikaitse kasvatuse ja õpetuse korraldamise määrus.

RT 1938, 63, 620.

Antud Vabariigi Presidendi poolt 7. juulil 1938.

Alus: Sõjaväeteenistuse seaduse (RT 1937, 15, 116) § 14 ja 15 ning Riigikaitse rahugaegse korralduse seaduse (RT 1938, 29, 234) § 19.

I.

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ 1. Riigikaitse kasvatust ja õpetust käesoleva määruse järgi teostatakse kõigis koolides.

Haridusministril on õigus kokkuleppel Sõjavägede Juhatajaga vabastada riigikaitse kasvatuse ja õpetuse eritundidest algkoole või nende üksikuid klasse, samuti üksikuid erilaadilisi koole, mis järgnevad sunduslikule algkoolile.

§ 2. Kõrgemates õppeasutistes korraldatakse riigikaitse kasvatust ja õpetust erimääruse alusel.

§ 3. Koolides õppiva noorsoo riigikaitse kasvatuse ja õpetuse eesmärgiks on sisendada õpilastesse meelsust ning arendada neis võimisi ja oskusi, mis loovad soodsad eeltingimused sõjaväe juhtkonna ettevalmistamisele ja oleksid aluseks kogu rahva tahte kasvatusele aktiivses riigikaitse vaimus.

§ 4. Koolide juhatajad, õpetajad ja õppenõukogud on kohustatud korraldama õppe- ja kasvatustööd koolides nii, et need alad, kus valgustatakse riikliku korraldusega seoses olevaid küsimusi ja mille kaudu lähemalt mõjutatakse õpilaste tunnete ja ilmavaate kujunemist ja arendatakse õpilaste füüsilisi võimeid, moodustaksid ühise ideelise terviku riigikaitseliku kasvatuse ja õpetuse põhimõtete ja sihtidega. Üldine kasvatuse looma soodsad eeldused riigikaitselikuks kasvatuseks ja õpetuseks ja koos sellega arendama õpilasi füüsiliselt tugevateks, moraalselt tublideks ja kohusetruudeks riigikodanikkudeks.

2. peatükk.

Riigikaitseliku kasvatuse ja õpetuse korraldamine ja teostamine.

§ 5. Riigikaitselikust kasvatusest koolides teostatakse ühenduses üldise kasvatusega.

Riigikaitselikust õpetusest teostatakse õppeaasta vältel:

- 1) algkoolides — kõigis klassides seoses teiste õppeainetega ja noorsooorganisatsioonide tegevusega või eritundidel Haridusministri poolt kokkuleppel Sõjavägede Juhatajaga antud õppekavade alusel ja ulatuses;
- 2) täienduskoolides, põllumajanduslikkudes ja muudes eritüübilistes koolides, kus õppetegevus kestab 2 aastat — 2 tundi nädalas igas klassis ja peale selle veel kolmel eripäeval nendes koolides, kus õppetöö vältab vähem kui 35 õppenädalat aastas;
- 3) pedagoogiumides, seminarides, gümnaasiumides, keskkoolides, tehnilistes, tööstuslikkudes, põllumajanduslikkudes, majanduslikkudes ja muudes eritüübilistes koolides, kus õppetegevus kestab 3 aastat või rohkem — 2 tundi nädalas igas klassis ja alates kaheksandast õppeaastast peale selle veel kümnel eripäeval.

§ 6. Haridusministril on õigus kokkuleppel Sõjavägede Juhatajaga laiendada kümnepäevase kestusega eripäevade õppusi ka § 5 p. 3 nimetatud koolide nooremate klasside meesõpilaste kohta ja tarbe korral neid õppusi sisse viia ka § 5 p. 2 nimetatud koolidesse.

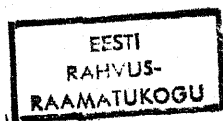
§ 7. Eripäevade õppuste korraldamise aeg ja nende õppuste teostamise lähem kord määratakse Haridusministri poolt kokkuleppel Sõjavägede Juhatajaga.

§ 8. Riigikaitselik kasvatuse ja õpetuse on sunduslik kõigile Eesti Vabariigi kodakondsusse kuuluvatele meesõpilastele.

Kooli õppenõukogul on õigus vabastada õpilasi tervislikkudel põhjustel kooliarsti või arstide komisjoni ettepanekul nendest õppustest, mille kaastegemist ei võimalda õpilase tervislik seisukord.

Õpilaste vabastamine eripäevade õppustest toimub Haridusministri poolt nende õppuste korraldamiseks antud juhendi alusel.

§ 9. Riigikaitseliku õpetuse teostamisel koolides iga klassi või iga klassi osakonna õpilased moodustavad õppegruppi. Kui õpilaste arv klassis või klassi osakonnas on 25 või rohkem, siis õpilastest moodustatakse kaks õppegruppi. Koolides, kus ruumiolud ei võimalda suurte õppegruppidega riigikaitselikust õppustest korraldada, võib Haridusministeeriumi vastava osakonna

direktori otsusel ka neid klasse või klassi osakondi poolitada, kus meesõpilaste arv on 20 või rohkem.

Kui õpilaste arv klassis või klassi osakonnas on alla 10, siis võib klasse, välja arvatud esimene klass, riigikaitselise õpetuse teostamiseks ühendada kahe kaupa ja klassi osakondi — ühe klassi piirides.

3. peatükk.

Õppekavad, õppetöö juhtimine ja järelevalve teostamine.

§ 10. Riigikaitselise kasvatus ja õpetuse õppekavad ja juhendid koostab Haridusministeeriumi riigikaitselise kasvatus ja õpetuse nõunik koos Sõjavägede Staabi vastava osakonnaga.

Õppekavad ja juhendid kinnitab Haridusminister kokkuleppel Sõjavägede Juhatajaga.

§ 11. Riigikaitselise kasvatus ja õpetuse juhtimine ja järelevalve teostamine toimub õppeasutiste üldises juhtimise ja järelevalve teostamise korras riigikaitselise kasvatus ja õpetuse nõuniku kaudu.

§ 12. Riigikaitselise kasvatus ja õpetuse nõunikuks määratakse kõrgema sõjalise haridusega ohvitser, kes lähetatakse selleks Haridusministri käsutusse Sõjavägede Juhataja poolt.

Riigikaitselise kasvatus ja õpetuse nõuniku ametikoht nähakse ette Haridusministeeriumi koosseisus rügemendiülema ametikohale vastava sõjaväelise ametikohana.

Riigikaitselise kasvatus ja õpetuse nõuniku ametikohale määratava ohvitseri lähetamiseks Haridusministeeriumi on vajalik Haridusministri eel nõusolek.

§ 13. Riigikaitselise kasvatus ja õpetuse nõunikul on tegelikus sõjaväeteenistuses olevate ohvitseride riigikaitseala õpetajate suhtes rügemendiülema kohused ja õigused ning koolide revideerimisel koolide peainspektori kohused ja õigused.

Riigikaitselise kasvatus ja õpetuse nõuniku kohused ja ülesanded määratakse lähemalt Haridusministeeriumi kodukorras.

§ 14. Riigikaitselise kasvatus ja õpetuse nõuniku tagasikutsumine sõjaväkke toimub Ohvitseride teenistuskäigu seadluses ettenähtud alustel ja korras.

§ 15. Riigikaitselise õpetuse eripäevade ettevalmistamist, juhtimist ja kontrolli kohtadel oma piirkonda kuuluvates õppekeskustes teostavad sõjaväeringkondade ülemad Haridusministri poolt kokkuleppel Sõjavägede Juhatajaga antud sellekohase juhendi alusel.

§ 16. Sõjaväeringkondade ülematel on õigus jälgida kogu õppetöö kestel riigikaitselise kasvatus ja õpetuse teostamist oma piirkonda kuuluvates koolides ja anda riigikaitseala õpetajatele juhatusi õppustel ilmsiks tulnud puuduste kõrvaldamiseks.

Sõjaväeringkondade ülemate poolt koolide visiteerimise lähemad alused ja korra määrab Sõjavägede Juhataja kokkuleppel Haridusministriga.

4. peatükk.

Riigikaitsealase kasvatuse ja õpetuse õppejõud.

1. jagu.

Õppejõudude ettevalmistamine, ametisse kinnitamine ja ametist vabastamine.

§ 17. Riigikaitsealist õpetust annavad § 5 p. 1 nimetatud koolides algkooli õpetajad ja § 5 p. 2 ja 3 nimetatud koolides riigikaitseala õpetajad.

§ 18. Riigikaitseala õpetajateks koolides on Sõjavägede Juhataja poolt Haridusministeeriumi käsutusse lähetatud tegelikus sõjaväeteenistuses olevad ohvitserid, kes on lõpetanud vastava kursuse.

Tegelikus sõjaväeteenistuses olevate ohvitseride puudusel võivad Sõjavägede Juhataja nõusolekul riigikaitseala õpetajateks koolides olla ka reservohvitserid, kui nad on lõpetanud vastava kursuse. Eesõigus riigikaitseala õpetajate ametikohtadele määramisel on nendel reservohvitseridel, kes omavad õpetaja kutse.

§ 19. Riigikaitseala õpetajad kinnitab ametisse Haridusministeeriumi vastava osakonna direktor.

§ 20. Riigikaitseala õpetajad vabastatakse ametist õppejõudude kohta kehtivate seaduste ja määruste alusel, kusjuures kuulatakse ära Sõjavägede Juhataja arvamine. Peale selle riigikaitseala õpetajate vabastamine võib toimuda teenistuse huvides Haridusministri poolt Sõjavägede Juhataja ettepanekul.

Riigikaitseala õpetajate ametikohtadel teenivate tegeliku sõjaväeteenistuse ohvitseride tagasikutsumine sõjaväkke toimub Ohvitseride teenistuskäigu seadluses ettenähtud alustel ja korras.

§ 21. Riigikaitseala õpetajate ettevalmistamiseks ning tarbe korral nende oskuste ja teadmiste täiendamiseks korraldatakse Haridusministeeriumi poolt kokkuleppel Sõjavägede Juhatajaga vastavaid kursusi ja päevi.

Kursuse õppekava ja päevade töökava töötab välja riigikaitsealase kasvatuse ja õpetuse nõunik. Kavad kinnitab ja paneb kehtima Haridusminister kokkuleppel Sõjavägede Juhatajaga.

Kursuse ja päevade korraldamisega seoses olevad kulud kannab Haridusministeerium.

§ 22. Sõjavägede Juhatajal on õigus Haridusministri nõusolekul koolide suvisel õppetöö vaheajal kutsuda riigikaitseala õpetajaid õppustele sõjaväe laagritesse, kursustele või väeosadesse, kusjuures reservohvitseride sõjaväe õppustele kutsumine toimub Sõjaväeteenistuse seaduses ettenähtud reservlaste õppuste aja normide arvel.

Õppustele kutsutud riigikaitseala õpetajatele sõidu- ja päevarahad tasub Sõjaministeerium.

§ 23. Riigikaitseala õpetajate kursuse lõpetajad pärast üheaastast õpetamise praktikat ja kursuse mittelõpetanud tegeliku sõjaväeteenistuse ohvitserid pärast kaheaastast õpetamise praktikat, kui nad on töötanud vähemalt rahuldavate tulemustega, kinnitatakse riigikaitseala õpetaja kutses Haridusministri poolt Haridusministeeriumi vastava osakonna direktori ettepanekul.

§ 24. Riigikaitse õpetuse eripäevadel Sõjavägede Juhataja korraldusel Haridusministri nõudmisel lähetatakse sõjaväest koolidesse vajalikul arvul ohvitseri, allohvitseri ja sõdureid nende õppuste läbiviimisel õppejõududeks.

2. jagu.

Õppejõudude teenistustasu, varustis ning sõidu- ja päevarahad.

§ 25. Tasu tundide eest riigikaitseala õpetajatele maksavad Õppejõudude tasude seaduse alusel asutised, kelle kanda on vastava kooli õppejõudude teenistustasu.

Tegeliku sõjaväeteenistuse ohvitseridele ja nende perekondadele Haridusministeerium korraldab arstiabi andmist, maksab korteri-, kütte- ja valgustusraha, ümberpaigutuse tasu ja muid tasusid, mis sõjaväes teenivad ohvitserid on õigustatud saama vastavate seaduste või seadluste alusel, välja arvatud kraam- ja relvvarustis, mis antakse Sõjamineisteriumi poolt.

Haridusministeerium maksab kraamvarustise muretsemiseks kolmsada krooni aastas nendele riigikaitseala õpetajate ametikohtadel teenivatele reservohvitseridele, kellel on koolides vähemalt 80% riigikaitse õpetuse normitunde nädalas, ja üks sada viiskümmend krooni aastas nendele riigikaitseala õpetajate ametikohtadel teenivatele reservohvitseridele, kellel on koolides alla 80%, kuid mitte vähem kui 25% riigikaitse õpetuse normitunde nädalas. Selleks võetakse vastav krediit Haridusministeeriumi eelarve ettepanekusse.

§ 26. Haridusministeerium kannab kõik riigikaitse õpetuse eripäevadega seoses olevad kulud, tasub sõjaväest eripäevadeks määratud õppejõududele sõidu- ja päevarahad Ametsõitute tasu seaduse alusel ja maksab tegelikud sõidukulud nendele riigikaitseala õpetajatele, kes täidavad õppeülesandeid mitmes õppekeskuses asuvates koolides.

5. peatükk.

Koolide varustamine relvadega, laskemoonaga ning õppetarvetega ja -vahenditega.

§ 27. Riigikaitse õpetuse teostamiseks vajalikud ruumid, õppeväljakud ja laskerajad muretseb riigi koolidele Haridusministeerium. Muudele koolidele riigikaitse õpetuse teostamiseks vajalikkude ruumide, õppeväljakute ja laskeradade muretsemise eest on kohustatud hoolitsema nende koolide ülalpidajad, kusjuures kulud jäävad koolide ülalpidajate kanda.

§ 28. Relvadega, laskemoonaga, märklehtedega, kaartidega, sõjaväe määrustikkudega ja eeskirjadega varustab kõiki koole Haridusministeerium, milleks Haridusministeeriumi eelarve ettepanekusse võetakse vastav krediit.

Riigikaitse õpetusega seoses oleva eelarve osa koostamisel kuulatakse ära Sõjavägede Juhataja arvamine.

§ 29. Koolid on kohustatud muretsema ja täiendama riigikaitse õpetuse õppetarvete ja -vahendite komplekte ühisel alusel muude õppeabi-

nõude soetamisega ning neile välja antud relvi ja muid õppeabinõusid korras hoidma ja parandama oma kulul, milleks koolide ülalpidajad on kohustatud andma vajalikud summad.

§ 30. Riigikaitselise õpetuse eripäevadel Sõjavägede Juhataja võimaldab õppusest osavõtjatel tasuta kasutada sõjaväe ruume, õppeväljakuid, laskeradu, relvi ja muid vajalikke õppeabinõusid.

6. peatükk.

Õpilaste toitlustamine ja neile arstiabi andmine eripäevade õppuste ajal.

§ 31. Riigikaitselise õpetuse eripäevade õppusest osavõtjatele õpilastele ja õppejõududele antakse riigi poolt tasuta soe lõunasöök, milleks vajalik krediit võetakse Haridusministeeriumi eelarve ettepanekusse.

§ 32. Riigikaitselise õpetuse eripäevade õppuse ajal saadud vigastustel ja haigestumistel antakse õpilastele tasuta arstiabi sõjaväe arstide poolt ja tarbe korral korraldatakse ravimist raviasutistes Sõjaväe haiguskindlustuse seaduses ettenähtud alustel ja ulatuses. Tervise kaotamise puhul saavad õpilased pensioni Sõjaväelaste pensioni seaduses ettenähtud alusel.

II.

Käesolev määrus jõustub 1. mail 1938. Tema jõustumisega kaotab kehtivuse Õppeasutistes riigikaitselise kasvatus- ja õpetuse korraldamise määrus (RT 1934, 69, 591).

Tallinnas, 7. juulil 1938.

Vabariigi President K. Päts.

Sõjavägede Ülemjuhataja kindral-leitnant J. Laidoner.

Peaminister K. Eenpalu.

Haridusminister A. Jaakson.

Sõjaminister kindral-leitnant P. Lill.

Kontrollassistentidekoolide korraldamise määrus.

RT 1938, 64, 630.

Antud Haridusministri poolt 12. juulil 1938.

Alus: Kutseharidusliikude õppeasutiste seaduse §§ 4, 26, 85, 95 ja 96 (SK VI 1938, 1, 6).

I. Kooli laad.

§ 1. Kontrollassistentidekoolid on kaheaastase õppeajaga keskastme põllunduserikoolid kontrollassistentide ettevalmistamiseks.

§ 2. Kooli klassikomplektide arv ühes põllumajapidamisega määratakse Haridusministeeriumi erikorraldusega.

§ 3. Kontrollassistentidekooli juures on toetuslaenufond kehvemate õpilaste abistamiseks ja õpilasühing õpilaste isetegevuse arendamiseks.

II. Õppetegevus, õpilased ja õppeasutise lõpetamine.

§ 4. Kontrollassistentidekoolis teoreetiline õpetus kooli juures peab kestma vähemalt 25 õppenädalat aastas.

Õppetöö kooli I klassis algab 1. oktoobril ja lõpeb teoreetilises osas hiljemalt 15. mail. Suvekuudel — 15. maist kuni 15. oktoobrini viibivad I klassi õpilased õppenõukogu määramisel õppe- ja tööpraktikal kooli põllumajapidamises ja harjutustalundeis. Nimetatud praktika arvestatakse õpilase seisukohalt õppetööna.

Õppetöö kooli II klassis algab 1. novembril ja lõpeb hiljemalt 31. mail. Järgnevatel kuudel viibivad õpilased õppenõukogu määramisel üks kuni kolm kuud kontrollühinguis kontrollassistenti ametipraktikal. Nimetatud praktika arvestatakse õpilase seisukohalt õppetööna.

Pühade vaheaegu peetakse õppenõukogu määramisel: Jõulu vaheaega kuni 16 päeva ja Ülestõusmise pühade vaheaega kuni 12 päeva.

§ 5. Õpilaste minimaalarv klassikomplektis on 15, normaalarv 25.

§ 6. Kooli I klassi võetakse vastu mees- ja naisõpilasi, kes omavad algkooli 6-klassi hariduse, on vähemalt 17 aastat vanad ja töötanud vähemalt ühe aasta talus põllu- ja karjapidamises. Kooli II klassi võetakse vastu karjatalitajatekooli ja 2 a. põllunduskooli õpingute lõpetanud, kes on vähemalt 18 a. vanad.

Kui kooli astuda soovijaid on rohkem, kui jätkub ruumi, siis toimub vastuvõtmine võistluse teel dokumentide alusel või võistluseksamitega matemaatikas ja eesti keeles, arvesse võttes algharidust ja eelpraktikat. Õppenõukogul on õigus võtta kooli I klassi vastu nimetatud eksamitega ka neid õpilasi, kellel on väiksem eelharidus, kuid kauaaegne eelpraktika talundis.

§ 7. Kooli tunnikava, milles õppenõukogu võib koondada üksikute õppeainete tunnid lühemale ajale, et võimaldada kutsealade käsitlemist käsi-käes tegeliku praktikaga, pidades silmas, et seejuures tundide arv nädalas keskmiselt ei muutu, on järgmine:

Aine nimetus	Teoreetilisi tunde	Õppepraktika tunde rühmitatud klassiga	Teoreetilisi tunde	Õppepraktika tunde rühmitatud klassiga
1. Karjakontrollasjandus	1	—	6	1
2. Veisekasvatus (ühes anatoomia-füsioloogia ja piimandusega)	6	2	5	2
3. Seakasvatus	2	1	2	1
4. Hobusekasvatus	1	½	—	—
5. Lambakasvatus	1	—	—	—
6. Kanakasvatus	1	½	—	—
7. Koduloomade tervishoid ja arstimine	1	1	1	1
8. Loomasöödakasvatus	3	1	3	1
9. Aiandus ja koduümbruse kaunistamine	1	1	1	1
10. Kodumajandus ja tehnilised tööd	2	3	2	3

Aine nimetus	Teoreetilisi tunde	Õppepraktika tunde rühmitatud klassiga	Teoreetilisi tunde	Õppepraktika tunde rühmitatud klassiga
11. Korrastusõpetus ühes taluraamatupidamisega . .	—	—	3	—
12. Ühiskonnateadus ja ühistegevus ühes kodumaa ajalooaga	2	—	2	—
13. Kasvatusteadus	1	—	1	—
14. Klassijuhataja tund . .	1	—	1	—
15. Laulmine	1	—	1	—
16. Tegelikud tööd karjalaudas ja sigalas	—	13	—	9
Õpilase kohta kokku nädalas:	24	23	28	19

Märkus. Vähemaid muudatusi tunnikavas võib teha Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori loal. Klassijuhataja tunni korralduses tuleb käia Kutseharidusliikude õppeasutiste klassijuhatajate ülesannete määruse järgi.

§ 8. Kooli I klassi teoreetiliste õpingute lõpetajaile korraldatakse lõppeksam järgmistes ainetes: veisekasvatuse, koduloomade tervishoid, loomaseõõdakasvatuse ja karjalauda tegelikud tööd, kusjuures õppenõukogul on õigus lubada I klassi õpingute lõpetamist ka ilma II klassi pääsemise õigusega. Teoreetiliste õpingute edukalt lõpetanud viiakse õppenõukogu otsusel üle II klassi pärast suvise tööpraktika õiendamist (§ 5) ja selle arvele võtmist. Kooli I klassi õpingute lõpetajad, kes ei soovi jätkata õppimist kooli II klassis või keda kooli õppenõukogu ei pea võimalikuks viia üle II klassi, võivad saada karjatalitaja tunnistuse ja omandada õppinud karjatalitaja kutselise nimetuse sama korra järgi, mis on kehtiv karjatalitajatekooli õpingute lõpetajate kohta õppinud karjatalitaja nimetuse omandamisel.

§ 9. Kooli II klassi teoreetiliste õpingute lõpetajaile korraldatakse lõppeksam järgmistes ainetes: veisekasvatuse, loomaseõõdakasvatuse, koduloomade tervishoid ja karjalauda tegelikud tööd. Eksamikomisjon koosneb koolijuhatajast esimehena ja liikmetena kooli vastavate eriainetete õpetajatest, Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt määratud esindajast ning Kontrollühingute Liidu esindajast. Eksamikomisjon on otsusevõimeline, kui koos on esimees ja liikmed-õpetajad. Järeleksam võidakse määrata ühes aines. Teoreetiliste õpingute edukalt lõpetanud saavad kooli ajutise lõputunnistuse ja neid võetakse kontrollassistendi kutseksamile pärast § 5-das ettenähtud ametipraktika õiendamist ja arvele võtmist. Ametipraktika arvestatakse Kontrollühingute Liidu hinnangu põhjal. Kontrollassistendi kutseksamid peetakse kooli juures karjakontrollasjanduse õppeaines detsembrikuus õppenõukogu poolt määratud päeval. Eksamikomisjon koosneb koolijuhatajast esimehena ja liikmetena Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna, Põlluministeeriumi Põllumajanduse Osakonna ja Kontrollühingute Liidu esindajast ning ühest kooli õppejõust õppenõukogu määramisel. Kutseksam toimub vastava kodukorra järgi. Eksami õiendatuile antakse kontrollassistendi kutsetunnistus, mis on ühtlasi kooli lõputunnistus.

Kuni käesoleva määruse jõustumiseni kontrollassistentidekooli õpingud lõpetanud ja kontrollassistentidena tegutsevad isikud võivad saada Kontrollühingute Liidu ettepanekul kooli õppenõukogult kontrollassistenti kutsetunnistuse.

§ 10. Kontrollassistenti kutse omanik, kes on omal alal töötanud edukalt vähemalt 3 aastat, võib õiendada vanema kontrollassistenti kutseeksami. Kutseeksami lubamisel küsib kool kutsetaotleja tegevuse kohta Kontrollühingute Liidu seisukoha. Eksamid peetakse kooli juures detsembrikuus õppenõukogu poolt määratud päeval. Eksamikomisjoni koosseis on nagu § 10 märgitud. Eksam toimub vastava kodukorra alusel. Eksami õiendatuile antakse vanema kontrollassistenti kutsetunnistus.

III. Õppemaks.

§ 11. Kontrollassistentidekooli õpilased maksavad aastas õppemaksu Haridusministri poolt määratud suuruses. Kooli õppenõukogu võib õppemaksust vabastada kuni 30% õpilasist, kes majanduslikult kehvad ja osutavad edasijõudmises häid võimeid.

IV. Õppemajapidamine.

§ 12. Kontrollassistentidekoolil on õpilaste väljaõppeks õppemajapidamine ühes töökodadega.

V. Õppetalundid ja -kontrollühingud.

§ 13. Kontrollassistentidekooli õppenõukogu määrab õpilased õppetalunditesse ja -kontrollühingutesse, ära kuulates seejuures Kontrollühingute Liidu seisukohad.

VI. Kooli õigused.

§ 14. Kontrollassistentidekoolil on kõik õigused, mis kindlustatud kehtivate seadustega avalikele kutsekoolidele.

§ 15. Kontrollassistentidekoolil on pitsat, mille kuju ja teksti kinnitab Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakond.

§ 16. Käesolev määrus jõustub avaldamisega.

Tallinnas, 12. juulil 1938. Nr. 445.

Haridusministri k. t. Sotsiaalminister O. Kask.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Tööstusõpilastekoolide õppetöö korraldamise määrus.

RT 1938, 67, 638.

Antud Haridusministri poolt kokkuleppel Majandusministriga 26. juulil 1938.

Alus: Kutsehariduslikkude õppeasutiste seaduse (SK VI 1938, 1, 6) §§ 8, 63, 64, 65, 71, 78, 85 ja 112.

I. Üldised eeskirjad.

§ 1. Tööstusõpilastekooli õpilasiks võetakse vastu 6-klassilise algkooli või progümnaasiumi kahe klassi õpingute lõpetanud. Vastuvõtmine toimub sügisel enne õppetöö algust.

Esimeses järjekorras võetakse vastu neid, kes on astunud õppelepingu põhjal tööstuslikku käitise kutseoskuse õppimiseks Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alla arvatud tööalal. Selle järgi, kui võrd ruumi jätkub, võetakse vastu: teises järjekorras neid, kes töötavad tööstuslikes käitistes ilma õppelepinguta, kolmandas järjekorras neid, kes ei tööta tööstuslikes käitistes.

§ 2. Õpilaste normaalarv tööstusõpilastekooli klassis on 40. Kui õppelepingu põhjal käitises kutseoskust õppivate õpilaste arv klassis on 1. oktoobril üle 45, siis klass poolitatakse Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori otsusega.

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori loal võib klassi poolitada ka väiksema õpilaste arvu juures, kui igale õpilasele ei jätku normaalset istekohta ja kui puudub võimalus korraldada õppetööd suuremas klassiruumis.

§ 3. Tööstusõpilastekoolides kehtivad õppetöö alguse, lõpu ja vaheaegade suhtes Haridusministri poolt keskkoolide kohta antavad tähtajad.

§ 4. Õppetöö korraldatakse tööstusõpilastekoolides selliselt, et viimne tund lõpeb: kolmeaastase õppeajaga koolides hiljemalt kell 20.30, kaheaastase õppeajaga koolides hiljemalt kell 21.

Tööstusõpilastekooli tunde ei määrata laupäevase päeva peale.

II. Õppetöö korraldus segaharus.

Tunnikava.

§ 5. Tööstusõpilastekooli segaharus on kehtiv alljärgnev tunnikava:

Jrk. nr.	Õppeained	Nädalatunnid			
		I kl.	II kl.	III kl.	Kokku
1	Kirjavahetus ja eesti keel	2	1	—	3
2	Üldine ametirehkendus	2	2	—	4
3	Erialaline rehkendus ja kalkulatsioon	—	—	2	2
4	Arvepidamine	—	1	—	1
5	Tehniline füüsika ja keemia	2	—	—	2
6	Joonistamine ja joonestamine	2	—	—	2
7	Erialaline joonistamine ja joonestamine.	—	2	3	5
8	Erialaõpetus	—	1	3	4
9	Ühiskonna- ja käitisõpetus	—	1	—	1
10	Valitavad ained koolile (võõrkeel, töövõtete õpetus, võimlemine, laulmine)	1	1	1	3
Kokku:		9	9	9	27

§ 6. Olenevalt õpilaste koosseisust (sugu ja tööalad) Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor võib lubada II klassis vähendada üldist ametirehkendust ühe nädalatunni võrra ja nii sama palju suurendada erialalist joonistamist ja joonestamist.

§ 7. Valitavad ained kinnitab Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor. Need on õpilastele sunduslikud, kuid õppenõukogu otsusel võib vabastada üksikuid õpilasi nende õppimisest.

§ 8. Erialalise joonistamise ja joonestamise õpetamisel jagatakse õpilased rühmadesse sugulus-töölade järgi, kui on võimalik koondada ühte rühma vähemalt 15 õppelepingu põhjal käitises kutseoskust õppivat õpilast. Rühmadesse koondamine võib seejuures toimuda nii ühe kui ka kahe viimse klassi piirides.

Kui õppelepingu põhjal käitises kutseoskust õppivate õpilaste arv rühmas erialalise joonistamise ja joonestamise õpetamisel on üle 25, võib Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakond lubada selle poolitamist.

Erialalisest joonistamisest ja joonestamisest vabastatakse toiduainete töölade õpilased, välja arvatud kondiitri ala; samuti vabastatakse selle aine õppimisest värvimise, klaasi-puhumise, viiliraikumise, parkimise, harja ja pintsi ning aed- ja puuviljakonservi töölade õpilased.

§ 9. Erialaopetuse tundidel III klassis õpilased jagatakse rühmadesse sugulus-töölade järgi, kui on võimalik koondada ühte rühma vähemalt 8 õppelepingu põhjal käitises kutseoskust õppivat õpilast. Seejuures, kui III klassi õpilasi ei jätku vastava erialarühma moodustamiseks, on lubatud koondada niisugusesse rühma ka II klassi vastavate töölade õpilasi, vabastades neid III klassi jõudmisel erialaopetusest.

Selles ja eelmises paragrahvis (§ 8) loetakse sugulus-tööladeks need töölalad, mis Meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse alla arvatud töölade nimekirjas kuuluvad ühte rühma.

Juhul aga, kui erialarühma pole võimalik moodustada, samuti erialarühmadest järelejäävas segarühmas, jäetakse ära III klassis erialaopetus ja selle asemel õpetatakse kõikidele ühiselt järgmisi aineid:

- 1) tehniline töökaitse ja tööstuslik tervishoid — 1 nädalatund;
- 2) masinaõpetus — 1 „
- 3) käitisõpetus — 1 „

Masinaõpetuse asemel, arvesse võttes õpilaste koosseisu (sugu ja töölalad), Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor võib lubada mõne teise, õpilaste enamiku kohasema aine õpetamist.

Klassi õpingute lõpetamine.

§ 10. Õpilaste klassiõpingute lõpetamine teostub õppenõukogu otsusel õpilaste õppetöö edu ja vaimse arenemise põhjal.

§ 11. Klassi õpingute lõpetamisel, kui Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt pole antud erikorraldusi, korraldatakse eksamid järgmistes ainetes:

- 1) I klass — kirjavahetus ja eesti keel (kirjalik) ning tehniline füüsika ja keemia (suuline);
- 2) II klass — üldine ametirehkendus (kirjalik) ning ühiskonna- ja käitisõpetus (suuline).

§ 12. Eksamid korraldatakse vastavais ainekomisjonides, millele juhatajaks on koolijuhataja või tema asetäitja koolijuhataja määramisel ja liikmeteks õppenõukogu poolt määratud õppejõud — arvult kaks ainekomisjoni kohta. Eksam toimub ainekomisjonis vähemalt kahe liikme osavõtmisel.

§ 13. Eksamite korraldamise ajaks määrab õppenõukogu kuni kaks viimast õppetöö nädalat.

§ 14. Aine aastahinde ja eksamihinde põhjal määrab õppenõukogu lõpphinde vastavas aines; ainetes, milledes ei olnud eksamit, on aastahinne lõpphindeks.

§ 15. Õppenõukogu võib keelduda eksamitele lubamast õpilast, kellel on enam kui kaks mitterahuldavat aastahinnet.

§ 16. Õppenõukogu võib anda õpilasele, kelle lõpphinded ühes või kahes aines on mitterahuldavad, järeleksamid, mis tuleb õiendada õppenõukogu poolt määratud ajal sügisel enne õppetöö algust.

§ 17. Õpilased, kelle lõpphinded on vähemalt rahuldavad, loetakse õppenõukogu otsusel klassi õpingud lõpetanuiks ja nad lähevad järgmise klassi. Need õpilased, kes seda ei ole saavutanud, jätab õppenõukogu teiseks aastaks sama klassi õpinguid kordama. Kolmandaks aastaks sama klassi jätmine võib teostuda erakordselt Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori sellekohasel loal.

Kooli õpingute lõpetamine.

§ 18. Tööstusõpilastekoolide õpingute lõpetamisel, kui Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt pole antud erikorraldusi, korraldatakse eksamid järgmistes ainetes:

- 1) erialaline rehkendus ja kalkulatsioon (kirjalik);
- 2) erialaõpetus või seda asendavad ained (suuline);
- 3) erialaline joonistamine ja joonestamine: klassis valmistatud tööde läbivaatamine ja hindamine, tarbekorral koos seletuste nõudmisega õpilaselt.

§ 19. Eksamid toimuvad § 12 ettenähtud korras moodustatud ainekomisjonides.

Eksamikomisjonidest kutsutakse osa võtma kohaliku tööoskusameti esindaja, kelleks on tööoskusameti esimees või üks alaline liige esimehe määramisel.

§ 20. Eksamite korraldamise ajaks määrab õppenõukogu kuni kaks viimast õppetöö nädalat.

§ 21. Kooli õppenõukogu võib keelduda eksamitele lubamast õpilast, kellel on enam kui kaks mitterahuldavat aastahinnet lõpuklassis.

§ 22. Aine viimase aastahinde ja eksamihinde põhjal õppenõukogu määrab kooli lõpphinde vastavas aines; ainetes, milledes ei olnud eksamit, on viimne aastahinne kooli lõpphindeks.

§ 23. Õpilane, kelle kõik kooli lõpphinded on vähemalt rahuldavad, saab õppenõukogu otsusel kooli lõputunnistuse Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktori poolt kinnitatud vormi järgi.

§ 24. Õpilasele, kelle lõpphinnete hulgas on üks või kaks mitterahuldavat hinnet, võib õppenõukogu määrata järeleksamid, mis õpilane võib õiendada kas järgmise õppetööaasta algul või selle esimese poolaasta lõpul.

III. Õppetöö korraldus eriharudes.

§ 25. Tööstusõpilastekooli eriharude avamise otsustab Haridusminister.

§ 26. Eriharude avamine avalikes tööstusõpilastekoolides on võimalik siis, kui teataval tööalal või vastavail sugulustööaladel kokku on kooli piirkonnas viimase kolme aasta kokkuvõttena vähemalt 30 õppelepingu järgi kutseoskust õppivat tööstusõpilast ja kui kool suudab soetada vastavate eriainetega ja töövõtete õpetamiseks tarvilikke õppeabinõusid ja eriruumi.

§ 27. Eriharude avamise ettepanekud avalike tööstusõpilastekoolide ülalpidajad esitavad kohaliku koolivalitsuse kaudu (riigikoolid vahetult) Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonda hiljemalt I. augustiks. Ettepanekule tuleb lisada järgmised andmed:

- 1) kohaliku tööoskusameti tõendus õppelepingu järgi vastavail tööaladel tööoskust õppijate tööstusõpilaste arvu kohta kolmel viimasel aastal;
- 2) andmed eriharus esinevate eriainetes ja töövõtete õpetamiseks koolil olevate õppeabinõude ja eriruumide kohta, s.o. vastavate õppeabinõude ja tööriistade nimekiri ja eriruumide plaanid;
- 3) eriharu jaoks ettepanekuv tunnikava projekt.

§ 28. Eriharude tunnikavad kinnitab Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor, ära kuulunud Majandusministeeriumi Tööstusosakonna direktori seisukoha.

§ 29. Eriharudes kehtivad klassi ja kooli õpingute lõpetamise kohta §§ 10—24 toodud eeskirjad, kusjuures §§ 11 ja 18 ettenähtud eksamite asemel Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor, arvesse võttes eriharu tunnikava iseloomu, võib määrata eksamid teistes ainetes ja teissugusel arvil.

IV. Lõppeeskirjad.

§ 30. Käesolev määrus hakkab kehtima 1. augustist 1938, kusjuures samast ajast kaotab kehtivuse Haridus- ja Sotsiaalministeeriumi määrus avalikkude tööstusõpilaste koolide tunnikavade kohta (RT 1930, 60, 417).

§ 31. Tööstusõpilastekoolide segaharude tunnikavad ja eksamiained 1938/39 õppeaastal II ja III klassis ja 1939/40 õppeaastal III klassis määrab (tarbe korral erinevalt käesolevast määrusest) Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna direktor koolijuhataja ettepanekul.

Tallinnas, 26. juulil 1938. Nr. 451.

Sotsiaalminister Haridusministri k.t. O. Kask.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna 1938. a. 29. juuli ringkiri nr. 453 põllumajanduslikkude kutsekoolide juhatajaile.

1. Õppeainete jaotuse ettepanekute koostamisel ja õppejõudude nädalatundide arvestamisel tuleb koolijuhatajatel arusaamatuste vältimiseks silmas pidada järgmisi asjaolusid:

- 1) Kui õpetajal on tunnid kahes erineva õppenädalate arvuga koolis (nt. põllunduskoolis ja aianduskoolis), siis tuleb õppejõu normaalnädalatundide arvu leidmiseks teha protsendiline arvestus. Näiteks on õpetajal 10 tundi nädalas aianduskoolis: kuna aianduskoolis õppetöö kestab 42 õppenädalat, siis on õpetaja nädalatundide normiks seal 20 tundi ja 10 tundi teeb sellest 50%. Ülejäänud 50% tunde peaks õpetaja andma põllunduskoolis. Kuna 2-a. põllunduskoolis on õpetaja nädalatundide normiks 25, siis 50% sellest oleks 12½ tundi ja seega kokku 22½ tunni andmisel on õpetajal õigus saada täispalka.

- 2) Juhul kui õpetajal on osa tunde niisuguses koolis, kus õpetaja palga-aste on madalam (karjatalitajatekool, 1-a. õppeajaga põllunduskool), tuleb nende tundide osale vastavalt osa palgast ka arvestada madalama astme järgi.
- 3) Iga õpetaja märgib oma õppeaines antud tundide kokkuvõttesse ka need tunnid, missugused andmata jäänud õppenädalasse langenud riigipühade, ametlike korralduste jne. tõttu.

Arvestades asjaoluga, et igale nädalatunnile vastab vastavalt õppenädalate arvule kas 42, 30 või 25 tundi on võimalik kontrollida, kas õpetaja on oma kohustusliku minimaalse tunninormi välja andnud. Niisugune märkimine on eriti oluline neis koolides, kus on tehtud teoreetiliste õpingute koondamisi lühemale perioodile kui normaalne õppenädalate arv (aiandus-, tööjuhatajate- põllutöö- ja maaparanduskooles). Seesugune tundide märkimisviis tuleb võtta tarvitusele kõigis koolides. Erineks see märkimisviis endisest (Põllutööministeeriumi aegsed päevikud) vaid sellepolest, et kokkuvõttesse on lubatud märkida ka ametlike korralduste alusel andmata jäänud tunnid.

2. Õppepraktika korraldamisel rühmitatud klassiga ilmunud ja edaspidi ilmuvates õppetöö korraldamise määrustes Haridusministeerium arvestab õppepraktika tundide hulga õpilase kohta, s. o. ühe rühma kohta. Seejuures loeb Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakond normaalseks töötamise kahes rühmas. Õppenõukogul on aga võimalik õppepraktika rühmi koostada ka enam (3 ja 4), kusjuures võidakse rühmitamist üksikute ainete puhul teha ka erinevalt. Klasside rühmitamise ettepanekud tuleb teha koos õppeainete jaotuse kavaga iga klassi kohta eraldi. Vastavalt õppepraktika rühmade arvule mitmekordistuks rühmapraktika tundide norm õpetaja kohta, millised tuleb arvesse võtta õpetaja nädalatundide arvu määramisel. Näitena: aianduskoolis on õppepraktika tunde I klassis õpilase kohta 10 tundi nädalas; kahes rühmas töötamisel oleks tunde õpetaja kohta $10 \times 2 = 20$ tundi ja kolmes rühmas töötamisel $10 \times 3 = 30$ tundi, millised normaaltunde annaksid vastavalt $20:2 = 10$ ja $30:2 = 15$ normaaltundi. Õpetaja kohta tuleva tundide arvuga tuleb arvestada õppeainete jaotuse koostamisel, kusjuures õppeainete jaotuse alguses tuleb märkida mitmes rühmas õppepraktika toimub. Põllutööministeeriumi aegsetes korraldustes tuleb lugeda rühma õppepraktika tundide arv arvestatuks kahe rühma kohta ja sellest saab tuletada tundide arvu õpilase kohta kahele jagamisel.

3. Kuna Vabariigi Presidendi otsusega peaaegu kõigi põllumajanduslike kutsekoolide nimetusi muudeti, siis peab Kutseoskuse Osakond tarvilikuks, et koolid kiires korras kohaldaksid koolipitsatid ja kirjade nurgastambid uuele nimetusele. Pitsati vorm peab vastama Haridusministeeriumi 14. IX 37. a. korralduse nr. 31168 (HMT 20, 1937) nõuetele ja pitsatid tuleb esitada kinnitamiseks Kutseoskuse Osakonnale sama korralduse nõudele vastavalt. Nurgastampides tuleb riigikoolidel ühtluse mõttes tarvitada esiteks nimetust Haridusministeerium ja siis kooli nimetust, mitte aga Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakond ja siis kooli nimetus, kuna see teeks nurgastambi liialt keeruliseks-raskepäraseks.

4. Ringkirjaga nr. 4589, 27. XI 1937. a. tegi Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakond kutsekoolide juhatajatele ülesandeks iga õppeaasta lõpuks koostada ja paljundada oma tegevusaruande. Vastavalt ringkirja nõudele tulnuks tegevusaruanne saata Kutseoskuse Osakonnale 5 eksemplaris hiljemalt 1. juuliks s. a.

Kuna ainult osa põllumajanduslikke kutsekoole on tegevusaruande esitanud, siis teeb Kutseoskuse Osakond neile koolidele, kellel aruanne veel esitamata, ülesandeks aruanne esitada hiljemalt 15. augustiks s. a.

5. Põllumajanduslike kutsekoolide juhatajatele oli tehtud ülesandeks hakata pidama kooli kroonika-raamatut. Nagu Haridusministeeriumile on teatavaks saanud, ei ole kõik koolid veel kroonika-raamatut pidama hakanud. Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakond palub nende koolide juhatajaid, kus kroonikat veel ei peeta, hoolitseda selle eest, et kroonika-raamat oleks korras ja algusest käesolevani peetud hiljemalt 1. jaanuariks 1939. a.

Kroonika-raamatusse kannete tegemise võib õppenõukogu ülesandeks teha ka mõnele õppejõule. Koolijuhataja aga on vastutav selle eest, et raamat oleks peetud korralikult, kanded tehtud õieti ja järjekindlusega.

Kui kroonikat peetakse järjekindlalt, siis on ka iga-aastaste tegevusaruannete koostamine hõlbustatud.

6. Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakond peab väga tarvilikuks, et igal koolil oleks album. Albumis peaksid leiduma pildid kooli õppejõududest, lõpetajatest, koolielust-tegevusest, hoonetest, põllumajapidamisest, praktilistest töödest jne. Mõnedes koolides albumid veel puuduvad ja ei ole kogutud ka pilte. Kutseoskuse Osakond peab iga juhataja auasjaks, et koolil oleks album. Igast ülesvõttest, mis koolielu puudutab ja albumisse sobib, tuleb soetada 1 eks. albumi tarvis ja teine reservi, mida vajadusel võidakse anda kasutamiseks Haridusministeeriumile ja mujale.

Kutseoskuse Osakonna direktor V. Päts.

Koolide peainspektor J. Nõu.

Sekretär A. Pärl.

Haridusministeeriumi Kooliosakonna 1938. a. 18. augusti ringkiri nr. 3850 maa- ning linnakoolivalitsustele, vähemusrahvuste kultuurivalitsustele ja koolide juhatajaile õpperaamatute asjas.

Lähemal ajal ilmuvad algkoolidele trükis uued õpperaamatud emakeeles ja matemaatikas, mis lastakse Haridusministeeriumi poolt käibele ainulubatud raamatutena neis aineis.

Sellele koolide tähelepanu juhtides HM Kooliosakond teatab, et ta lubab Kooliraamatute tarvitusele võtmise korralduse (HMT 2—1938) § 20 põhjal nimetatud õpperaamatute kui ainulubatud tarvitusele võtmist otsustada enne õppetöö algust 1938/39. kooliaastal.

Direktor V. Alttõa.

Algkooliasjade juhataja A. Kuut.

MITTEAMETLIK OSA.

**Haridusministeeriumi Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna teada-
anne raamatukogunduse kursuste ja raamatukogujuhatajate kutse-
eksamite asjus 1938. a.**

1. Raamatukogunduse kursused.

Haridusministeeriumi ülesandel korraldavad raamatukogunduse kur-
sused raamatukogujuhataja II järgu kutsele ettevalmistamiseks:

- a) Pärnu Maakoolivalitsus — Pärnus (Pärnu Kaubanduskeskkooli ruumides) 15.—18. augustini. Juhataja koolide inspektor A. Tamm.
- b) Harju Maakoolivalitsus — Tallinnas (Tallinna Keskraamatukogu ruumides) 22.—25. augustini. Juhataja koolide inspektor H. Summer.
- d) Viru Maakoolivalitsus — Rakveres (Viru Maavalitsuse ruumides) 29. augustist — 1. septembrini. Juhataja koolide inspektor H. Linsi.

Kursustest võivad osa võtta Raamatukogujuhatajate kutselise etteval-
mistuse määruse (HMT nr. 3 — 1935) § 10 tähendatud isikud.

Kursustele võetakse kuulajaid ka võõrast koolivalitsuskonnast, kui ruum
seäa võimaldab.

Kursustest osavõtmise suhtes tuleb pöörduda suuliselt või kirjalikult
vastava maakoolivalitsuse poole.

2. Raamatukogujuhatajate kutseeksamid.

Ühenduses eeltähendatud raamatukogunduse kursustega korraldatakse
eksamid raamatukogujuhataja II järgu kutse saamiseks Haridusministeeriumi
Raamatukogujuhatajate Eksamikomisjonis:

- a) Pärnus, Pärnumaa raamatukogunduse kursuste lõpul, 19. ja 20. au-
gustil;
- b) Tallinnas, Harjumaa raamatukogunduse kursuste lõpul, 26. ja 27. au-
gustil ja
- d) Rakveres, Virumaa raamatukogunduse kursuste lõpul, 2. ja 3. sep-
tembril.

Eksamitele pääsemiseks tuleb esitada Haridusministeeriumi Noorsoo ja
Vabahariduse Osakonnale hiljemalt üks nädal enne eksamite algust vastav
sooviavaldus ühes Raamatukogujuhataja kutse omandamise ja raamatukogude
juhatajate teenistuse määruse (RT 1934, 102, 799; HMT nr. 3—1935) § 11
nõutavate lisadega.

Noorsoo ja Vabahariduse Osakonna direktor J. Vellerind.

Vabaharidustöö nõunik A. Leinjärv.